

Bécsi Posta

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESETŐJE
Új sorozat, II. évfolyam, 4. (11) szám
Bécs, 2007 április

Cantio Optima

László Noémi

A távolságot érteni

A távolságot érteni nehéz.
Először túl sok, aztán túl kevés.
Sohasem éppen annyi, ami kell
ahhoz, hogy emberként viseljem el,
hogy ne nyüszítsek, sebbel ékesen;
hogy meg ne kövüljön tőle a szem,
s miközben nyújtják, sűrítik az évek,
ne zavarodjon meg rajta a lélek,
a fő ne adja magánál alább,
ne kopjon el, rozsdázzon be a láb,
ha túl sokat jár, vagy ha meg se moccan,
mert elakadt egy adódó szorosban;
mert hol a széles és szeles terek
határtalan legében tévelyeg
a test, hol fullasztó falak
tövében temeti el a salak,
mert hol a holdat áhítja magának,
hol elszegődik ólomkatonának,
feszül és görbül, épp csak azt nem tudja:
embertől emberig mennyire futja.

Piros

Úgy közlekedsz, éjt nappá téve, mint
a föld gyomrában hömpölygő folyók,
feltarthatatlan belső rend szerint
jelentkezel, mint szó helyén a csók –

felöleled a félszeg levegőt,
a gond tornácán ülő képeket,
mert te merülsz fel mindenk előtt,
hozzád képest a fény csak lépeget –

szüntelen izzásod pántjaival
átfogod a sötétség áramát,
hidat terítsz, mely kalandozni csal,
mert úgy tűnik: sosem szakítja át

a pusztulás elemi ereje,
a szeles úrból zúduló halál –
piros zuhatag, úgy dacolsz vele,
mintha helyette is te omlanál.

A tartalomról:

KÁSZONI ZOLTÁN
Egy éves a Bécsi posta
(2. oldal)

MEGHÍVÓ:
Vendégünk
L.Simon László
író, szerkesztő
2007.05.06-án, 17,30
(3. oldal)

KUTASSI MÁTÉ
Avantgárd és népi
(interjú L.Simon
Lászlóval)
(3.-4. oldal)

MÁRAI SÁNDOR
A nagy erdőkről
és a fenyőkről

KOSZTOLÁNYI
DEZSŐ
Madarak beszéde
(versek)
(5. oldal)

HORVÁTH ANDOR
Erdély és Európa

EMLÉKEZÜNK
Méhes Györgyre
(6. oldal)

WEÖRES SÁNDOR
Versek
(7. oldal)

FIGYELŐ
Előzetes,
kiállítások,
koncert
(8. oldal)

Kászoni Zoltán

Egy éves a Bécsi Posta

2006 májusában jelent meg a *Bécsi Posta* új sorozatának első száma. Nem sokkal azelőtt döntött úgy a Bornemisza Péter Társaság (BPT) és a Magyar Lelkigondozó Szolgálat helyébe lépett Magyar Evangélikus Gyülekezet (MEGY) vezetősége, hogy az addig közös, Szépfalusi István és Szépfalusi Márta által kijelölt és évtizedeken át követett útjaik szétváljanak. E döntés egyik következményeként ekkor a két szervezet közös értesítője, a *Másokért Együtt*, a gyülekezet kizárólagos lapjává vált. Ekkor határozta el a BPT elnöksége, hogy újból életre kelti az 1982-ben megszűnt lapját, a *Bécsi Postát*, melynek 11. számát tartja most kezében az olvasó.

Az új sorozat eddigi tíz számában - a nyár közepén két hónapig szünetel a lap megjelenítése - összesen 78 oldalon 43 prózaírás, méltó-tás, elemző vagy bemutató cikk, 26 költemény, valamint grafikák, képzőművészeti alkotások reprodukciójának tucatjai jelentek meg a *Bécsi Postában*. Tematikus számokat adtunk ki olyan események kapcsán, mint a Kodály Zoltán-évforduló, vagy az 1956-os Magyar Forradalom fél évszázados évfordulója, de tematikus számban foglalkoztunk olyan ügyekkel is, mint az erdélyi magyarság számára rendkívül fontos kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem magyar karának sorsa.

Szerkesztőségünk igyekezett minél kevesebbet nyúlni az ollóhoz, ehelyett inkább szerzőket keresett meg, hogy első közlésre küldjenek írásokat lapunknak. Példa erre a jelen számunk első oldalán közölt két László Noémi vers is, amelyet a kiváló fiatal szerző első megjelenítésre küldött el, ezzel megtisztelve lapunkat és olvasóinkat.

Folyamatosan jelenik meg lapunk az Interneten is (<http://www.bornemisza.at/alap.htm>), ahonnan színes kivitelezésben, olykor még a postázott példányok megérkezése előtt letölthető és nyomdai formátumában kinyomtatható minden száma.

Internetes változatunkkal főként olyan olvasókra gondoltunk, akik - földrajzilag távol tőlünk - szeretnék kézbe venni lapunkat, s valamilyen oknál fogva nem szerepelnek címlistánkon.

Statisztikák szerint az első év kritikusnak számít minden új lap életében, s ez még inkább vonatkozik a nemzeti kisebbségek lapjaira. Érdektelenség, a kiadók széthúzása vagy egyetértésük hiánya, de legfőképpen anyagi gondok miatt többségük megszűnik még azelőtt, hogy elérné egyéves évfordulóját. Olvasóink adományainak és az osztrák Kancelláriai Hivatal támogatásának köszönhetően a *Bécsi Posta* egy év után is még "él és működik", amit a BPT vezetősége és a szerkesztőség leginkább azzal tud meghálálni, hogy még jobban végzi szolgálatát.

Azt a szolgálatot, amelyet a lap indulásakor a következőképpen jelölt meg: "A *Bécsi Posta* a magyar kultúra egyetemes értékeinek terjesztője kíván lenni Ausztriában, valamint új kapcsolatok kialakítását szeretné előmozdítani alkotóművészekkel és -műhelyekkel a Kárpát-medencében és szerte a világon. Ugyancsak hagyományainak megfelelően, lapunk sem aktuális politikai sem pedig ideológiai kérdésekkel nem kíván foglalkozni, és semmilyen politikai pártnak vagy más szervezetnek nem szeretne a szócsöve lenni. De szívesen látunk lapunkban minden olyan írást, amely az események, jelenségek mélyebb okait tárja föl a művészet eszközeivel(...). A nyitottságot, a fejlődőképességet, a befogadó- és segítőkészséget és a megértést szeretnénk szerkesztői munkánkban elősegíteni."

Lapunk évfordulóján a szerkesztőség még jobb, még tartalmasabb *Bécsi Postát* ígér az olvasóknak, a BPT vezetősége pedig szeretettel várja őket a Társaság székhelyén minden hónap első vasárnapján megrendezett irodalmi és művészeti estekre.

Tisztelt olvasónk!

Lapunkhoz ezúttal csekket is mellékelünk, azzal a kéréssel, hogy lehetőségei szerint támogassa a Bornemisza Péter Társaság kulturális-irodalmi munkáját. Hozzájárulását előre is köszönjük!

Tisztelettel:

Dézi-Szente Zsuzsa, a BPT pénztárosa

MEGHÍVÓ

a Bornemisza Péter Társaság következő estjére

Meghívottunk: **L. Simon László**

**Író, szerkesztő, vizuális művész,
a Magyar Írószövetség titkára**

Az estet bevezeti és moderálja: Bújdosó Alpár

2007. május 6-án, vasárnap, d.u. 17:30 órakor

Az előadás helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Kutassy Máté

Avantgárd és népi

L. Simon László születésnapjára József Attila-díjat kapott

Két héttel a harmincötödik születésnapja előtt kapott József Attila-díjat L. Simon László költő, író, szerkesztő, a Magyar Írószövetség titkára. Verses és esszékötetek, egy sor általa szerkesztett könyv, folyóirat fémjelzik eddigi tevékenységét.

- Versei közt vannak formabontó, kísérleti és tradicionális művek. Népies-e ön, vagy urbánus?

- A mai kulturális viszonyok között, és miközben rohamosan urbanizálódik az egész ország, s szinte mindenhol eltűntek a tradicionális vidéki életformák, nehezen tudom értelmezni a népies és az urbánus fogalmát. De az az én tevékenységemből is látszik, hogy az irodalom, pontosabban az irodalom nyilvánosságának a mai, elkeserítő kettészakítottsága egyáltalán nem esztétikai szempontok, értékek mentén, még csak nem is az esztétikai hagyományhoz való viszony alapján, hanem éppen a politikához, illetve a történelmünkhöz való viszonyunk alapján értelmezhető. Ugyanakkor nem állítom, hogy ma ne lennének olyan, esztétikailag, nyelvhasználatilag, tematikailag megfogható törekvések, vagy viszonylag jól körülhatárolható alkotói csoportok, amelyek java-

részt politikailag is egy értékrendhez kötődnek, csupán azt akartam jelezni, hogy jóval bonyolultabb a helyzet, mint pl. a 20. század első felében, pedig akkor sem voltak feketék és fehérek a dolgok. Nálam személyesen jól megfér egymás mellett a szellemi progresszió, a kortárs avantgárd irodalomhoz és képzőművészethez való kötődés, valamint a konzervatív társadalmi értékrend, a vidéki, paraszti gyökerekhez, a nemzeti-keresztény hagyományokhoz való ragaszkodás, az ebből való építkezés.

– Nem zavarja össze önt a bőrében rejtőző költő és a teoretikus?

– Semmiképpen sem nevezném magam teoretikusnak, legfeljebb egy olyan alkotónak, akinek erős elméleti érdeklődése van. Kívülről nézve a munkásságom

nagyon szerteágazónak, elaprózottnak tűnhet, s valóban túl sok dolgot csinálok. Ezért valószínűleg hosszú évek kellenek ahhoz, hogy egy távoli perspektívából is látszódjék, rendszerré álljon össze mindaz, amit én belül koherens egészsként élek meg.

4.

– Magyar *Műhely*, *Kortárs*, *Szépirodalmi Figyelő*, *Kommentár*. E fórumokon egyaránt szerepel szerkesztőként. Hogyan őrizheti meg egy többrendbeli alkotó szerkesztői elfogulatlanságát?

– Nem létezik szerkesztői elfogulatlanság, a szerkesztés pedig egyáltalán nem demokratikus tevékenység. Látszólag ellentmondás van abban is, hogy milyen lapoknál dolgozom, pedig az sokkal kifejezőbb, hogy hova nem hívnak, s hova nem is mennék. Mind a négy lap fontos nekem: Péntek Imre mellett a *Magyar Műhely* indított a pályán, s mind szellemi, mind földrajzi értelemben kinyitotta előttem a világot, s az állandó újat keresés igényét ültette el bennem, valamint ennél a lapnál élhetem ki az erőteljes vizuális alkotókedvemet. A *Kortárs* azt a hagyományt ápolja, amely a személyiségem érésével lett egyre fontosabb számomra, s amely látszólag ellentétes a *Műhely*ével, de valódi opposícióját más lapoknál kell keresnünk. A *Szépirodalmi Figyelő*nél, ahol idén Thimár Attila vált a főszerkesztésben, azt az illúziómat próbáltam valósággá alakítani, hogy kulturális állapotaink ellenére van értelme a párbeszédnek, s hogy a mellőzöttség, a megaláztatások ellenére is ezt nekünk kell mindig újrakezdenünk. A *Kommentár* nem irodalmi lap, de itt fejeződik ki a legpregnansabban mindaz, amit a mi korosztályunk hozzám közel álló tagjai konzervativizmusról, politikáról gondolnak.

– Bár a nap csak huszonnégy órából áll, L. Simon László napjaiba belefér e fent említettek mellett az irodalomszervezői és a közéleti szerep is. Hogyan bírja?

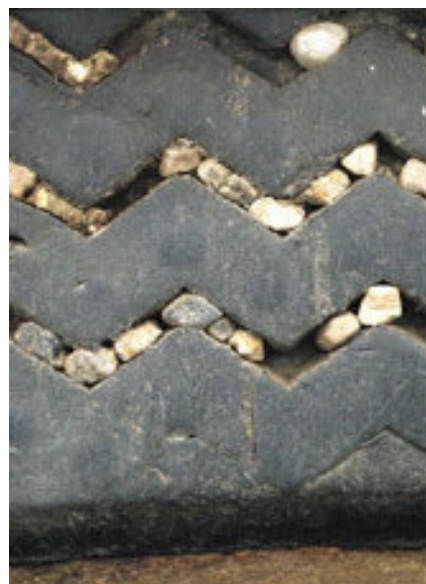
– Köszönöm, jól. Sosem tagadtam, politikus alkat vagyok, aki nem hisz abban, hogy az irodalmat érdemes kilúgozni, s a nyelvbe bezárkózva mindentől, ami a mai valóságot megmutatná, meg kellene fosztani a szövegeket.

Ugyanakkor a közéleti szerepvállalás valóban elveszi az időt az alkotástól, de a vállalt feladatok, valamint a barangolásaim a magyar valóság egyáltalán nem mediatisztált, a fővárosi döntéshozók és a médiaértelmiség előtt ismeretlen szegmenseiben olyan ismereteket és tapasztalatokat nyújtanak, amelyek – remélhetőleg – egyszer művek témájává válnak. Nem szeretem, ahogy az irodalom elefántcsonttornyába bezárkózók arisztokratikus lesajnálással figyelik az irodalomszervezők munkáját, miközben az esetleges gyümölcseit ők is élvezik. Szerintem az irodalom nyilvánosságának a megteremtése és életben tartása, a kulturális intézményrendszer védelme fontos feladat.

– Magyarország szellemi, gazdasági mélyponton van. Létezik-e ebből kiút?

– Van. Gyerekeket kell vállalni, és szeretetben kell felnevelni őket, megóvva őket az utcán, az iskolában, de elsősorban a televízióból rájuk ömlő veszélyektől. Ugyanakkor a fejlődő világot senki előtt sem szabad elzárni, csak úgy kell megmutatni és befogadni, hogy közben megőrizzük a hagyományokat, s hazánkat szerető, felelősségteljesen gondolkodó és cselekvő polgárokká válunk. Ezzel próbálkozunk mi is a négy lányunk nevelése közben.

(*Magyar Nemzet*, 2007. április 2.)

MÁJUS HARMADIK VASÁRNAPJA - A MADARAK ÉS FÁK NAPJA

*Márai Sándor***Füveskönyv**
(részlet)**A nagy erdőkről és a fenyőkről**

Az erdőkben van valami megrendítő, különösen a fenyőerdőkben. Nemcsak sötét és következetes hallgatásuk rendít meg, mély árnyaik, templomi fenségük és áhítatos magatartásuk. Megrendítő az élet akarata, mellyel egy nagy erdő kifejezi a világerőket. Gondoljuk csak el, miféle erők és szándékok építették az ötvenméteres fenyők százezreit! Mit pazarolt el a természet magvakban, porzókbán, bibékben, kísérletekben, napsütésben, esőben, széljárásban, míg egy ilyen erdő felépült! S milyen céltudatos és néma ez a létezés, mely semmi egyebet nem akar, csak lenni, csak felnőni és évszázadokon át megmaradni, teljesen kifejezve önmagát, lélegezve, felelve a világnak s ugyanakkor nem tör senki és semmi ellen, otthont és életet ad élőlények milliárdjainak. Milyen nagy és bölcs közösség ez az ötvenezer holdas fenyőerdő. Mint az ősapák, úgy őröködnék az élet fölött a fenyők. Egyszerre felelnek hatalmas törzsükkel a földnek és az égnek. Amikor csak teheted, menj az erdőbe.

*Kosztolányi Dezső***Madarak beszéde****Hattyú**

– Hogy énekelnek mindenféle fattyúk,
pimasz veréb, csicsörke, banka, vadtyúk,
mi hallgatunk a zűrzarvarba, hagyjuk,
csivogjanak, legyen meg akaratjuk.
Csodásan úszunk a csodás halálba,
de ottan az igaz dalt megtalálva
az égre sírunk, gögös, néma hattyúk.

Holló

– Rég dalolt meg engemet már híres versében Poe Edgár
és habár a század eljár, nem múlt el egy sora sem.
Most is itt ülök s előre káromok, miként a dőre
pusztulás vad hirdetője, a zord rímet keresem.
Gyászruhámban, kárvallottan a bús rímet keresem
s azt üvöltöm: „Sohasem!”

Sirály

– Dac és düh, mely felhők közül kiszáll!
S birál!
Vészben-viharban víjjogó király!
Sirály!

Kolibri

– Kincs voltam, el-nem-múló, fényes ékszer,
de szárnyra keltem, élni, csélcsap ésszel.
Bolond is vagy, ha hírel megalégszel.
Csókolni itten nem lehet elégszer.
Őrjöngj, röpj s örülj, ha lázban égsz el.

MÁJUS HARMADIK VASÁRNAPJA - A MADARAK ÉS FÁK NAPJA

Horváth Andor

Erdély és Európa

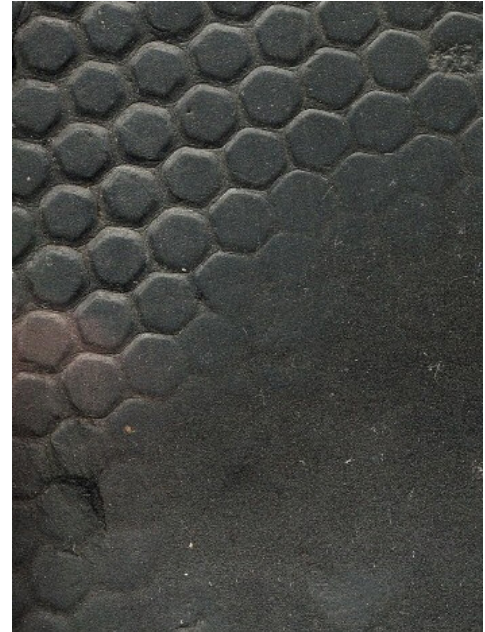
Bár hitelességét tagadják, közszájon forog egy mondás az 1918 utáni évekből. "Kell nekünk Erdély, de még jobban kellene erdélyiek nélkül."

Az erdélyi románokra értette, aki mondta, de nem csak rájuk. Nagyszüleink nem is igen képzelték, hogy ők "kellenének" Romániának. Ám teltek-múltak az évek, s gyermekeiknek olykor jól esett hinni: hátha az a fránya nemzetköziség, a szépen hangzó hídszerep, s más effélék...

Hanem abban nagyon lehetett hinni, hogy kellünk Magyarországnak. Lélekben bár. Először azért lehetett hinni, mert az elszakadás még oly friss, oly fájó esemény volt. Később azért, mert akkor már annyira elválasztottak tőle a határok, hogy szinte csak áhítózni lehetett utána, s szorongva várni, lesz-e útlevél... Majd jött 1990, s előbb a boldog egymásra találás, majd a lassú kijózanodás ideje. Mára kiderült: nem, nem kellünk. Nem mi váltunk le Magyarországról – ő vált le rólunk.

Most új remények óráját éljük. Politikusaink azzal biztatnak: minden másként lesz együtt, Európában. Ott fogjuk megtalálni a helyünket. Szeretném magam is hinni, hogy így lesz. Ezért csak nagyon halkán kérdezem: van-e valami jele annak, hogy mi kisebbségként kellünk Európának?

Régióként – talán. Ám az egy egészen más beszéd.

Méhes György 1916-2007

Április 10-én, 91 éves korában elhunyt Méhes György. Az 1916. május 14-én, Székelyudvarhelyen született meseíró, regényíró, színműíró, műfordító volt az utolsó olyan erdélyi szerző, aki pályáját a II. világháború előtti szellemi vonulathoz kapcsolódva kezdte.

Írói ethosza, a klasszikus értelemben vett erdélyi polgári értékrendben gyökerezett. Korai publicisztikai tevékenységével a diktatúrák, a totalitárius, nacionalista és xenofób társadalmi erőszaktétel ellen szállt síkra kivételes bátorsággal.

Tucatnyi meséskönyve – nagy klasszikus elődeihez méltón életkortól függetlenül – mindenkire szól. Varázslatos meseregényei, az igazságról, emberségről, tisztességről, szeretetről, reményről megfogalmazott – a korban egyedülálló – hitvallással érnek fel.

Színarabjait (Barbár komédia, Noé bárkája, Jerikó, Ti földi istenek) a hatvanas évektől kezdve az erdélyi színházak mindegyike évtizedeken át folyamatosan játszotta. A hetvenes évek végétől jelentek meg felnőtt regényei, melyekben a Trianon előtti és utáni erdélyi társadalmat örökítette meg emberi sorsokon keresztül (Orsolya, Bizalmas jelentés egy fiatalemberről, Mindenkinek nehezebb, mint másnak – Emmi, Gina –, Kolozsvári milliomosok).

Az író 1999 októberében a Magyar Köztársaság Kiskeresztje érdemrend, 2002. március 15-én Kossuth-díj kitüntetésben részesült.

Weöres Sándor itt közölt verseit a nemrég újra megjelentetett "Magyar etűdök" (Tericum kiadó) kötetéből vettük. A kis formátumban megjelentetett színes könyv, amely még bizonyára kapható a magyarországi könyvesboltokban, a szerző által kézzel írott és rajzolt száz "kis énekszöveg"-et tartalmaz.

KISMADARAK

Nyitottad az ablakot:
szállj le napsugár!
Hogy csivogott-csattogott
rengeteg madár:

aranymálinkó, pirók,
feketerigó,
sármány, vörösbegy, kukó,
csíz, tavszhivó,

pinty, királyka, őszapó,
volt vagy milliom,
elsorolni nevüket
én nem is bírom.

Azt tudom csak: valahány
téged szeretett,
mikor szobád ablakát
nyitotta neked,

behajolt egy lombos ág,
bimbós, eleven:
mind ott ültek gallyain,
aztán kezeden.

Fuvolázták nevedet
a kismadarak,
mind másként! Hát nem tudom,
hogyan hívjalak?

DONGÓ

Szedek itt, szedek ott
fűvön ingó harmatot.
Érzem sütni a napot,
Minden harmat elfogyott.

Szedek ott, szedek itt
virágmézet, tavaszit.
Már a méhek jártak itt,
üres bimbó beborít.

Zum-zum-zum, zöm-zöm-zöm,
tátogat a bödönöm.
Mégis legyen örömöm,
füled teli zümmögöm.

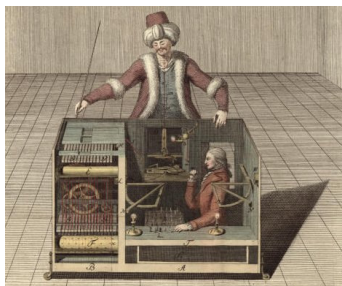

ELŐZETES

A Bornemisza Péter Társaság júniusra tervezett előadása: találkozás **Dávid Gyula** (Kolozsvár) irodalomtörténésszel, szerkesztővel. Cím és időpont: Bécs 6., Capistrangasse 2/15, vasárnap, **június 3.-án**, 17:30 órakor.

KIÁLLÍTÁSOK

„Kempelen - Ember a gépben”

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében egy igen érdekes médiaművészeti és történeti kiállítás tekinthető meg **május 28-ig a Múcsarnokban**. A tárlat a sakkautomata és a beszélőgép feltalálója, Kempelen Farkas, mint tudós, mérnök, művész, mutatványos, hivatalnok és magánember megjelenítése mellett olyan – részben kifejezetten erre az alkalomra készült – kortárs médiaművészeti alkotásokat mutat be, amelyek Kempelen találmányainak gondolatköréből kiindulva találják meg az összefüggést a felvilágosodás kori ötletek és a jelen kérdései között.

„Jöjjön velünk a jövőbe”

Május 3-án nyílik meg a szlovákiai **Kassán** (Košice), a művészet-tudomány-technika kapcsolatára épülő nemzetközi kiállítás. A kiállítás célja a mai tudományos, technikai és ipari eredmények, technológiák és eszközök teremtő, művészi felhasználásának bemutatása a vizuális kultúrában. A kiállítás egyik fő célja, az eltérő karakterű szellemi szférák: művészeti, társadalmi, tudományos területek közelítése. Néhányan a meghívott művészek közül: J.Bartusz György (Szlovákia), Carlo Bernardini (Itália), Michael Bleyenbergh (Németország), Bolygó Bálint (London), Bortnyik - Tubák (Ausztria), Haris László (Mo.), Antti Maasalo, Esa Laurema (Finnország), Mattis-Teutsch Waldemar (Románia), Mengyán András (Norvégia, Mo.), John Powel (USA), Julie Tolmie (Kanada). A kiállítás kurátora: Csáji Attila. A kiállítás **június 10-én** zár.

„A festmény ideje - Az újraértelmezett hagyomány”

a 2007-ben alapításának 50. évfordulóját ünneplő **Magyar Nemzeti Galéria** ez alkalomból tervezett rendezvényeihez tartozik a fenti kiállítás. A festmény ideje hagyomány és korszerűség folyamatosan alakuló viszonyát vizsgálja úgy, hogy kortárs alkotók műveit múzeumi klasszikusokkal együtt mutatja be. Budavári Palota, A épület, I. emeleti időszak kiállítótér, megtekinthető **június 24-ig**.

KONCERT

Június 22-én este 18:00 órakor **zenekari hangverseny** lesz a **Bécsi Zeneművészeti Egyetemen** (1030 Wien, Anton-von-Webern-Platz 1, a régi Állatorvosi Egyetem épületében). Közreműködnek Joó Imola egyetemi docens különleges tehetségek osztályának hallgatói.

* * *

Lapszámunk illusztrációit L. Simon László *Secretum Sigillum* című, 2003-ban megjelentetett kötetének anyagából válogattuk.

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Tel.: +43/5877712. Fax: +43/5877714
E-Mail: zoltan_ka@yahoo.com Redaktion: Zoltán Kászoni Bankverbindung: Creditanstalt Bankverein, A-1011 Wien, Schottengasse 6
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT58110000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW